

Sam Wainwright

Imperialismen och invasionen av Ukraina

Ur *Links International Journal of Socialist Renewal*, 8 januari 2023

[I denna artikel får vi ett australiskt vänsterperspektiv på kriget i Ukraina]

Vi vet att medlemmarna av den ukrainska socialistiska gruppen *Sotsialnyi Ruch* ställs inför mycket stora svårigheter under detta brutala krig. Den förstörelse av människoliv och materiell infrastruktur ni upplever varje dag är något vi har svårt att föreställa oss. Vi ger uttryck för vår djupaste sympati för alla som mist kamrater, vänner och familjemedlemmar på grund av kriget.

Vi förstår att ni varit tvungna att kasta er ut till försvar av Ukraina mot en brutal och hänsynslös invasion samtidigt som ni också gjort motstånd mot alla försök av Ukrainas regering att använda kriget som förevändning för att angripa de arbetandes rättigheter och demokratiska utrymme. Förhållande som de flesta av oss har svårt att ens föreställa sig.

Bara dagen före invasionen skrev jag en artikel i *Green Left* där jag avfärdade talet om invasion som en propagandamanöver av USA. Dessvärre hade jag totalt underskattat hur mycket Vladimir Putins ledarskap var redo att använda våld för att främja sina och den ryska kapitalismens intressen.

Det behöver knappast påpekas hur mycket jag önskar att jag inte hamnat så fel. Inom *Socialist Alliance* (SA) ställer vi oss inte uppgiften att vara experter på den sociala och politiska situationen i Ukraina eller Ryssland. Men invasionen har haft stora konsekvenser för världen och inrikespolitiskt och dem måste vi kunna hantera om vi ska kunna dra upp riktlinjerna för en väg framåt.

Den mest direkta konsekvensen för oss är att Australien är helt inbäddat i den ”Anglo-imperialistiska” axeln med Storbritannien och USA. Våra härskare har hoppat på det gyllene propagandatillfälle Putin gett dem att främja ökade militärutgifter och förbereda allmänheten på en tänkbar militär konfrontation med Kina. Det skulle förstås vara en katastrof för det arbetande folket i vår region och världen i övrigt och potentiellt bli mycket värre än den katastrof kriget i Ukraina redan innebär.

Hur ska invasionen av Ukraina förstås?

Hur har SA analyserat den ryska invasionen? Förutom att vara emot den har vi försökt hålla kursen mellan vad jag skulle beteckna som två ytterligheter, eller felaktiga ståndpunkter:

- Den första är att bara falla in bakom ett förhärskande liberalt narrativ i medierna att kriget ställer en god västlig demokrati mot autokrati och tyranni. Samtidigt som vi otvetydigt fördömer den ryska invasionen kan vi inte göra några eftergifter till västlig militarism. Som socialister mitt i den västliga imperialismens odjur måste vi få folk att förstå att våra relativa privilegier – både materiellt och vad gäller demokratiska rättigheter – kommer på bekostnad av folk i den Globala Södern, som drabbas av krig sju dagar i veckan.
- Det andra misstaget är att reducera konflikten till ett krig via ombud mellan Väst och Ryssland: att avfärda Ukraina som bara en schackpjäs åt Väst och därmed betrakta det ukrainska folkets vilja som sekundärt. Inom vänstern är det ytterst få som aktivt stöder Ryssland, men det finns en tendens bland några att i realiteten betrakta en seger för Ryssland som mindre ont än ett nederlag. Enligt den uppfattningen övertrumfar önskan att se västimperialismen – och då framför allt USA – tilldelas en blodig näsa allt annat. Det är dårarnas antiimperialism. Varken USA-imperialismens brott, USA:s egna avsikter att

blockera Ryssland och Kina ekonomiskt och militärt, eller dess egna planer i Ukraina, kan förändra min uppfattning att invasionen är en katastrof både för de direkt inblandade och den antiimperialistiska kampen globalt.

Utifrån den analysen har *Socialist Alliance* antagit en politik beträffande kriget som utgår från två viktiga saker:

1. Det ukrainska folkets rätt att göra motstånd mot invasionen, att kasta ut de ryska trupperna från ukrainskt territorium och få tillgång till de vapen detta kräver.
2. En återgång till diplomati för att trappa ner situationen och lösa det nuvarande dödläget. *Detta är inte en uppmaning till Ukraina att kapitulera, utan i stället ett krav att både Ryssland och Väst överger sina krigsmål och låter Ukraina leva i fred.*

Nu invänder ju en del att det är motsägelsefullt att både stödja ukrainarnas rätt att göra motstånd och att vara för förhandlingar för att få slut på kriget. Jag håller inte med, eller, annorlunda uttryckt, jag håller med men anser det vara en nödvändig motsägelse av följande skäl:

- Om Ukraina har möjlighet att uppnå en rättvis fred genom förhandlingar, eller i varje fall en fred som är bättre än det helvete man nu upplever, och som det ukrainska samhället kan gå med på – då bör vi stödja det. Men det innebär inte att vi bör kräva av Ukraina att söka fred till varje pris, dvs att kort och gott kapitulera för alla ryska krav.
- Såvida inte någon av parterna hemför en avgörande militär seger kommer kriget att sluta med förhandlingar, eller i varje fall ta en paus. Ukraina kommer då att ha en starkare förhandlingsposition efter att så framgångsrikt ha stått emot invasionen.
- I grunden är det inte Ukraina vi vill ska göra eftergifter för att säkra fred, utan Ryssland och västlig imperialism. Vad tänker jag på då? Ja, den ryska eftergiften är tämligen uppenbar: tillbakadragande från det territorium man ockuperat sedan invasionen. För Väst skulle det innebära omstart av förhandlingar om ett nytt avtal, eller nya avtal, beträffande stationering av kärnvapen och konventionella missiler i Europa och hävande av sanktionerna.
- Givetvis inser vi att det vi vill inte nödvändigtvis vad som kommer att inträffa. Det kommer också att avgöras både av styrkebalansen på slagfältet och av att om Väst bestämmer sig för att sluta ett avtal med Ryssland kommer dess första impuls att vara att pressa Ukraina till att ge efter territoriellt snarare än att ge efter för ryska säkerhetskrav eller på minsta sätt modifiera sin egen aggressiva hållning militärt.

Sammanfattningsvis anser jag det vara ett misstag att måla in oss i krav, som någon form av moralisk princip, på att Ukraina bör sträva efter fred till varje pris, eller på en militär seger för Ukraina till varje pris.

Förberedelser för krig mot Kina

Vi får inte bara höra att vi måste förbereda oss på krig med Kina, vi får till och med veta att det är vad vi ska vänta oss. Den beslutsamhet som våra härskare och medier slår på krigstrumman med undanröjer alla tvivel. Även om Kina inte slår till först är vi hur som helst på väg mot krig. Ett mardrömslikt scenario.

USA är fast beslutet att sätta stopp för Kinas växande inflytande och fortsatta ekonomiska utveckling, om nödvändigt med våld. Med vasaller som Storbritannien och Australien i kölvattnet har man utnyttjat invasionen av Ukraina till att elda på för militär upptrappning.

Detta är emellertid något som pågått en längre tid. En viktig vändpunkt var när Barack Obama 2009 tillkännagav sin strategi för Ostasien, ”Navet Asien”. Det fortsatte under Donald Trump – med all den ohämmade retorik han stod för – och nu under Joe Biden.

Försvarsavtalet mellan Australien, Storbritannien och USA (AUKUS) ska ses i det större sammanhanget med den Kvadrilaterala Säkerhetsdialogen och förslaget att låta Nato operera i Indiska oceanen-Stilla havet. Under AUKUS kommer Australien att militariseras ytterligare och förvandlas till en garnison åt USA. Det innebär: Mer postering av USA:s flyg, krigsfartyg samt gemensamma krigsövningar, fyra nya militärbaser, två nya basar för militarisering av rymden och ökat stöd åt gemensamma militära operationer i regionen, samt förslag om ökat samarbete vad gäller höghastighetsvapen och cyberkrig, undervattenssystem, AI och stridskapacitet med lång räckvidd.

USA spenderar varje år tre gånger så mycket militärt som Kina och så har varit fallet i många år. Vidare är Kina inringat av USA-baser, som USA avser att komplettera med ett nätverk av precisionsstyrda missiler. Minsta kinesiska försök att bryta sig ut denna militära inringning framställs i våra medier som ytterligare bevis för dess aggressiva avsikter.

Kinas militära hållning är till övervägande del defensiv, avsedd att skydda den egna kustlinje och hållas öppet mot omvärlden via Sydkinesiska havet. Det är dock möjligt att man kan överreagera och vidta åtgärder som leder till fullskaligt krig. Och egentligen är det vad USA verkar vara ute efter.

Vi är totalt emot alla försök av Kina att med våld försöka uppnå återförening med Taiwan. Men USA:s planer på att aktivt uppmuntra en sådan konflikt är ytterst farliga.

Det är helt enkelt omöjligt att ta itu med det existentiella hotet den galopperande globala uppvärmningen innebär genom att ösa miljarder på ett nytt kallt krig med förhoppningen att de en dag ska leda till ett hett krig.

Det här kommer att vara en avgörande fråga i australisk politik och medan tid är måste vi gå till offensiv och öka stödet för parollen *Kamp mot klimatförändringen, inte för krig*.

Det är inte bara ett slagord, utan ett avgörande vägval för mänskligheten. Det handlar om det ena eller det andra – och för närvarande väljer Australiens regering hellre krig än seriöst agerande i klimatfrågan. Vi måste hitta sätt att skapa brett stöd i denna fråga.

Dessvärre startar vi i underläge. Propagandakampanjen för att piska upp ”hotet från Kina” har fått genomslag. Enligt en opinionsmätning av Lowy Institute 2018 ansåg 52 procent av australierna att Kina skulle agera ansvarsfullt internationellt. Två år senare hade siffran minskat till 23 procent och 2021 var den nere på bara 16 procent.

Det är rent skrämmande att se den allmänna opinionen manipuleras på detta vis. Ett gott tecken är ändå de små men växande nätverken och aktivismen mot AUKUS och krigskampanjen rent allmänt. Vi måste stärka anti-AUKUS allianserna där de existerar och börja skola befolkningen om krigskampanjen och vem som ligger bakom.

Då måste vi vända krigshetsarnas språkbruk mot dem själva. Australiens regering är inställd på krig, inte säkerhet. Och det är vi som står för en säkerhetspolitik baserad på demilitarisering och att samla mänskligheten i kampen mot klimatförändringarna.

Skiften i den internationella kapitalistiska ordningen: Vad pågår?

Inom vänstern har det debatterats huruvida Ryssland är imperialistiskt. Oftast är det mer meningslöst än av godo eftersom de som deltar använder sig av olika definitioner av begreppet.

Låt oss därför börja med den definition som utvecklades av socialister på Vladimir Lenins tid, framför allt i hans skrift från 1916 *Imperialismen som kapitalismens högsta stadium*. Där definieras imperialismen, bland annat, som en internationell ekonomisk ordning där värde utvinns ur den Globala Södern på grund av att arbetsproduktiviteten är så mycket högre i rika länder då det är där kapital och teknologi finns koncentrerade.

Den insikten förblir avgörande eftersom den även nu beskriver den grundläggande karaktären i den värld vi lever i. Här är tre nutida exempel på detta:

- EU:s utrikeskommissarie Josep Borrells uttalande att ”Europa är en trädgård. Större delen av världen i övrigt är en djungel och djungeln kan invadera trädgården.”
- USA:s åtgärder för att hindra Kina från att utveckla teknologi för mikrochips, inklusive exportkontroller, och hindren för USA-medborgare eller permanent boende i USA från att arbeta med kinesiska tillverkare av halvledare.
- De 400 000 döda i Jemen som nätt och jämt nämns i västliga medier samtidigt som västländer, inklusive Australien, kappas om att sälja mer vapen till den saudiska diktaturen.

Det borde inte komma som någon överraskning att många i den Globala Södern ser Ryssland som det mindre onda i det pågående kriget, eller i varje fall är likgiltiga till Ukrainas plågor. Fullt förståeligt är västligt hyckleri allt de ser.

Låt oss ta en titt på Rysslands ställning i världsekonomin. Trots en befolkning på 147 miljoner är dess BNP mindre än Sydkoreas (med en befolkning på 51 miljoner) och inte mycket större än Australiens (med 26 miljoner invånare).

Med en arbetsproduktivitet omkring en fjärdedel av den i Väst, minimala utlandsinvesteringar av ryska kapitalister och exportberoende av råvaror är Ryssland helt klart inte imperialistiskt utifrån kriterierna i Lenins skrift från 1916. Även Kina, med en stark ekonomi i absoluta termer, har en arbetsproduktivitet fyra gånger högre än Indien, men bara 25 procent av den i USA eller Västeuropa.

Tidigare skulle vi ha betecknat länder som är mer industrialiserade än huvuddelen i den Globala Södern, men fortfarande långt efter Väst, som ”semi-perifera”. Detta har emellertid vanligen inneburit en underordnad ställning gentemot ett större västligt imperialistiskt centrum, som det som råder mellan Mexiko och USA. På grund av Rysslands och Kinas politiska oberoende och dessutom konfrontationen med västlig kapitalism behöver vi kanske ett annat begrepp.

Rysk kapitalism är förvisso långt svagare än sina västliga motsvarigheter och saknar medel att sprida sin militärmakt globalt på samma sätt som USA. Likväl står Putins Ryssland för ett aggressivt kapitalistiskt projekt där staterna i det forna Sovjetunionen och andra i närområdet betraktas som en berättigad ”intressesfär” – och där man är redo att gå till krig för att driva igenom detta projekt, på samma sätt som västlig imperialism.

Vid ett tidigare tillfälle använde Lenin själv begreppet ”imperialism” om det ryska imperiet, trots att Ryssland då präglades av en långt mindre utvecklad kapitalism. Och även om definitioner är viktiga är det också viktigt att inte blanda samman semantik med substans. I detta fall är den ryska invasionen en katastrof, oavsett om man kallar Ryssland imperialistiskt eller inte.

Samtidigt som vi motsätter oss den ryska invasionen av Ukraina får vi inte överge vårt motstånd mot USA:s försök att stärka sin kontroll av världen. För USA:s del ser det ut att kunna bli motsägelsefulla följder av det pågående kriget.

I Europa har USA återställt sin strategiska hegemoni och brutit de ekonomiska banden mellan Tyskland och Ryssland. Stängningen av North Stream 2 som tvingar Europa att köpa dyrare skiffergas från USA är bara ett tecken på detta.

Men på andra håll verkar kriget ha påskyndat tillbakagången för USA:s dominans. Ett eurasiskt kapitalistiskt block mellan Ryssland, Iran och Kina har börjat uppstå, andra viktiga delar av semi-periferin och den Globala Södern har vägrat falla in bakom USA:s sanktioner och sett möjligheter i krisen. Det har varit hållningen hos Turkiet, Indien, Qatar och rent av Saudiarabien, som vägrade gå med på USA:s begäran att öka oljeproduktionen i syfte att få ned priserna.

Allt som fräter på USA:s förmåga att spela ”världspolis” är välkommet. Potentiellt öppnar det för att världens folk ska kunna motsätta sig västlig imperialism och välja egna vägar. I Australien måste vårt bidrag till den processen vara att med alla metoder motsätta oss den farliga krigsdrive AUKUS står för.

En växande ”multi-polär” värld ledd av regeringarna i Ryssland, Kina, Iran, Turkiet, Indien och Qatar är emellertid ingen garanti för att en demokratisk antiimperialistisk kamp ska uppstå och än mindre någon milstolpe på vägen mot socialism. I sina egna länder förtrycker de ondskefullt arbetarna och demokratiska rörelser. Deras ”antiimperialism” sträcker sig inte bortom egna kapitalistiska intressen.

Även om dessa höger-, nationalistiska- och auktoritära kapitalistiska regeringar stundom hamnar i konflikt med Väst om ”intressesfärer” är de inte, och kan inte vara, några spjutspetsar i den antiimperialistiska kampen. De smutsiga uppgörelserna mellan Putin, Turkiets Recep Tayyip Erdogan och Syriens Bashar al-Assad på den kurdiska frihetskampens bekostnad är bevis på detta.

Det är en påminnelse om att det är vi som står på de arbetande folkens sida runt om i världen och att det är de som kommer att svara för den förändring vi behöver.

Ovanstående text var ett anförande på Ecosocialism 2022 under paneldiskussionen ”Ukraina, imperialismen och vänstern”, som anordnades den 25 oktober. Sam Wainwright är nationell samordnare i Socialist Alliance.

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Achain Vanaik: [Vänsterns splittring i Ukraina-frågan](#)

Martin Fahlgren: [Ryssland, Lenin och imperialismen](#)

Michael Pröbsting: [Rysk imperialism och dess monopol](#)

Fletcher, Gallegos, Rogers: [Ukraina, självbestämmande och den nationella frågan](#) (dec. 2022)

Tom Harris: [Rapport från Internationell solidaritetskonferens med Ukraina](#) (14 maj 2022)

Catherine Samary: [Mot Rysslands angreppskrig, och om behovet av en vänster utan koloniala skygglappar](#) (januari 2023)

Sotsianlyi Ruch:

[Sotsialnyi Ruch \(ukrainska Sociala rörelsen\) om sig självt](#)

[Återblick på Ukraina 2022](#) (bokslut över verksamheten 2022)